

Dato: 09. august 2024

Til:

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet

Holmens Kanal 20

1060 København

Att: Astrid Lund,

@: asbri@kefm.dk

**Danmarks
Naturfredningsforening**

Masnedøgade 20

2100 København Ø

Telefon: 39 17 40 00

Mail: dn@dn.dk

Tak for invitationen til at give input til Analysen af Godt Købmandskab vedrørende udbygning af havvind efter 2030. DN har gennemgået de fremsendte emner, og har følgende kommentarer og forslag:

Arealudpegning og initiativret

Danmarks Naturfredningsforening (DN) mener, at det bør være staten, der udpeger arealer til konkurrence. På nuværende tidspunkt vurderer DN dog, at der ikke er behov for yderligere arealudpegning, heller ikke efter 2030. Havplanen har allerede allokeret 30% af havarealet til vedvarende energi, hvilket vurderes at være tilstrækkeligt til at opfylde målene i klimaloven samt de mål, der er fastsat i den politiske aftale "Aftale om et mere grønt og sikkert Danmark." Før yderligere arealer udpeges, bør man som minimum udnytte de allerede udpegede områder.

Havmiljøet er i dag i en generelt dårlig tilstand, og DN vil gerne understrege, at der er mange andre hensyn, der bør prioriteres, før vi inddrager yderligere havareal til havvind. Danmark er langt fra at opfylde målet om god miljøtilstand i henhold til Havstrategidirektivets forpligtelser, særligt i forhold til undervandsstøj og havbundens integritet, som vi skulle have opnået i 2020. Derudover er der netop blevet vedtaget nye mål for havnaturen gennem EU's Naturgenopretningsforordning, som skal indarbejdes i dansk lovgivning og implementeres hurtigst muligt.

I 2027 skal alle lande også være i mål med Vandrammedirektivets krav om god økologisk tilstand. VRD's krav gælder ud til 1 sømil, hvilket stiller krav til vindmølleopstilling i forhold til nedlægning af kabler.

Natur og biodiversitet skal derfor vægtes højt, også i forbindelse med opstilling af havvindmøller. Vi må ikke forværre en krise på bekostning af en anden. DN ønsker derfor, at hovedoverskriften og fokus i al fremtidig udbygning af vedvarende energi på havet (og naturligvis også på land) skal være at sikre, at anvendelsen af havet sker økosystembaseret og bæredygtigt, indenfor havets bæreevne, som krævet i både Havstrategidirektivet og Havplanen.

Risikodeling

Det vil være fordelagtigt, hvis staten står for forundersøgelserne, og at vinderen af området derefter betaler for denne ydelse. Dette vil sikre en ensartet og uafhængig undersøgelse af alle områder samt muliggøre en vurdering af storskala- og kumulative effekter. Yderligere vil det bidrage til transparens og understøtte indsamlingen af data, der kan give os en dybere forståelse af naturen og miljøet på havet. Dette inkluderer at vurdere effekten af store udbygningsprojekter såsom vindmøller og PtX-anlæg på havet.

Denne model kan også modvirke den uheldige tendens, som DN har hørt fra konsulenter og eksperter, hvor der opleves et pres for ikke at udtale sig kritisk om nye projekter af frygt for at miste fremtidige opgaver.

Hvad angår nettilslutning, mener DN, at det er mest hensigtsmæssigt, hvis Energinet varetager denne opgave. Det anses ikke som hensigtsmæssigt, at udviklere selv står for nettilslutningen, da dette ikke nødvendigvis sikrer den bedste og hurtigste udbygning, eller at udbygningen sker de steder, hvor strømmen kan udnyttes bedst.

Projektspecificering

Når staten udbyder et område, bør der stilles krav om en minimumskapacitet. Vinderen bør have frihed til at vælge den mest passende teknologi og fastlægge realiseringstidspunktet, forudsat at der anvendes vindmøller. Derudover bør staten fastsætte lokationsspecifikke natur- og miljøkrav baseret på forundersøgelser og miljørapporter, for at sikre, at havnaturen på den specifikke lokalitet ikke blot beskyttes, men også fremmes.

Betalingsmodeller

DN foreslår, at der indføres en løbende betaling til Havnaturfonden, ligesom der allerede er en betaling for landmøller. Dette kan ske med inspiration fra andre EU-lande, hvor udviklere på havet bidrager til genopretning af havnaturen.

I England har man en model, hvor offshore vindudviklere skal kompensere for biodiversitetstab ved at bidrage til fonde som "Biodiversity Offsetting Fund". Dette inkluderer investeringer i habitatrestaurering og andre biodiversitetsfremmende tiltag.

I Tyskland betaler udviklere 10% af koncessionsbetalingen til både fiskeri og natur, hvilket sikrer en økonomisk støtte til disse sektorer.

Konkurrenceparametre

Konkurrencer bør afgøres på baggrund af NID (Nature Inclusive Design) og non-priced criteria. Derudover bør naturtiltag, som ikke nødvendigvis skal være i selve parken (fx skal stenrev ikke laves på

sandbund, men kan sikres genoprettet kystnært indenfor samme havområde), tælle med i den samlede vurdering på en måde, at man sikrer at pris ikke bliver eneste konkurrenceparameter. Pris må med andre ord ikke vægte mere end 50 %.

DN foreslår en kombineret model for konkurrenceparametre:

1. **Transparente krav til natur og miljø:** Staten bør stille klare og gennemsigtige miljøkrav, som alle budgivere skal opfylde, uanset om budrunden er åben eller lukket.
2. **Lukkede bud på pris:** Budgivningen på økonomiske aspekter bør være lukket for at forhindre at budgivere koordinerer deres bud og sikre, at prisen ikke er det eneste konkurrenceparameter.
3. **Åbne bud på natur og miljøkriterier:** De natur- og miljømæssige forpligtelser og innovationer, som budgivere tilbyder, bør være åbne og gennemsigtige for at fremme bedste praksis og offentlig kontrol.

Ved at kombinere fordelene fra både åbne og lukkede budrunder kan man skabe en model, der fremmer økonomisk konkurrence og sikrer, at natur- og klimahensyn bliver vægtet højt i udbygningen af havvind i Danmark.

Miljø

Det er afgørende at fokusere på påvirkningen af havbund og lokale økosystemer, såsom sedimenttyper med betydning for arter som tobis. Der bør være en økosystembaseret og bæredygtig anvendelse af havet, der overholder direktivforpligtelserne i både havstrategi og havplan.

Yderligere fokusområder bør inkludere tab af havbund, dekommissionering med henblik på genbrug af fundamenter, samt effekter på havoverfladens ruhed ved opstilling af mange møller. Andre vigtige aspekter er turbulens, hydrografi, fortrængning og barrierereffekter for pattedyr og fugle samt elektromagnetiske påvirkninger. Disse aspekter bør indarbejdes i udbuddet for at sikre lige vilkår for alle deltagere. Alternativt bør de fastsættes i lovgivningen, så de ikke blot bliver 'nice to have', men 'need to have'.

For at kompensere for den omfattende udbygning på havet, som vil påvirke de marine økosystemer negativt, bør fiskeri med bundsløbende redskaber ikke tillades i havvindmølleparkerne. Hvis compensation til fiskerne er nødvendig, bør dette ske gennem økonomiske compensationer og ikke gennem lempet lovgivning.

DN ser muligheder for sameksistens mellem flere erhverv inden for parkerne, fx bæredygtigt fiskeri efter visse pelagiske arter eller muslinger. Ved at fremme sameksistens fjernes presset på havnaturen i andre områder. Det store pres fra bundsløbende redskaber er allerede højere end hvad havets økosystemer kan bære, og havvindmølleparkerne bør derfor bruges som en katalysator for at reducere trawling på havbunden. DN har på den anden side langt færre indvendinger mod skånsomt fiskeri i områderne og foreslår, at der højst tillades (forsøg med) skånsomt fiskeri i udvalgte områder.

Alle havvindmølleparker bør have obligatorisk monitorering, hvor data er offentligt tilgængelige. Dette kræver baseline-undersøgelser inden opførelsen af parken for at sikre, at effekterne kan overvåges korrekt.

Det er vigtigt, at planlægningen af havvind sikrer, at nye projekter ikke forhindrer Danmark i at nå vores lovpligtige mål i EU's naturdirektiver, herunder målene i den nye naturgenopretningsforordning.

PTX

I diskussionen om fremtidens havvind bør planlægningen af Power-to-X (PtX) på havet også inkluderes. Dette indebærer overvejelser om, hvilken type PtX der forventes, hvilke miljøkonsekvenser denne vil medføre, samt hvor meget PtX der skal etableres frem mod 2050.

Kumulative påvirkning

De kumulative effekter af nuværende og planlagte havvindprojekter bør undersøges grundigt, og dette bør ske på et regionalt niveau i samarbejde med vores nabolande i Nordsøen og Østersøen. Dette kræver indsamling og analyse af tilgængelige data for fremtidige projekter i begge områder. Kumulative effekter er komplekse, men afgørende at undersøge, da studier har indikeret, at storskala udbygning af havvind i Nordsøen kan påvirke primærproduktionen, hvilket kan have vidtrækkende konsekvenser for hele økosystemet.

Der bør også udføres modelleringsstudier for fugle og deres trækruter, for havpattedyr og for flagermus, samt for hydrologi, havbund og primærproduktion, for at forstå og minimere de potentielle kumulative påvirkninger.

Danmarks Naturfredningsforening ser frem til at drøfte disse emner yderligere og håber på muligheden for at uddybe vores holdninger og perspektiver ved et møde. Tak for lejligheden til at bidrage til denne vigtige analyse.

På vegne af Danmarks Naturfredningsforening,

Therese Goodley Dannisøe Nissen, Natur- & miljøpolitisk rådgiver,

Aimi Hamberg, Havpolitisk chefrådgiver,

Og undertegnede,

Lasse Jesper Bering Pedersen
Klima- og Energipolitisk Seniorrådgiver,
Danmarks Naturfredningsforening